Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2000/60/ΕΚ για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων, της οδηγίας 2006/118/ΕΚ σχετικά με την προστασία των υπόγειων υδάτων από τη ρύπανση και την υποβάθμιση και της οδηγίας 2008/105/ΕΚ σχετικά με πρότυπα ποιότητας περιβάλλοντος στον τομέα της πολιτικής των υδάτων»

[COM(2022) 540 final — 2022/0344 (COD)]

(2023/C 146/07)

Εισηγητής: ο κ. **Arnaud SCHWARTZ**

Αίτηση γνωμοδότησης	Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 19.1.2023
	Συμβούλιο, 24.1.2023
Νομική βάση	Άρθρο 192 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
Αρμόδιο τμήμα	Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον
Υιοθετήθηκε από το τμήμα	3.2.2023
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	22.2.2023
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	576
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας	
(υπέρ/κατά/αποχές)	156/01/06

1. **Συμπεράσματα και συστάσεις**

1.1. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) στηρίζει θερμά την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να προσθέσει έναν αριθμό κρίσιμων ρύπων υδάτων στους καταλόγους των ουσιών προτεραιότητας για τα επιφανειακά και τα υπόγεια ύδατα, οι οποίοι θα χρησιμοποιηθούν για την αξιολόγηση της χημικής κατάστασης σύμφωνα με την οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρακολουθούν την παρουσία των ουσιών αυτών στα ύδατα και να φροντίζουν να τηρούνται τα πρότυπα ποιότητας. Η πρόταση έχει καθυστερήσει αρκετά χρόνια και πρόκειται για μια ευπρόσδεκτη προσπάθεια επικαιροποίησης της αξιολόγησης της χημικής κατάστασης των υδάτων.

1.2. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι τα καθαρά ύδατα είναι θεμελιώδους σημασίας για την κοινωνία και το περιβάλλον μας, καθώς και για τις κοινωνικοοικονομικές δραστηριότητες. Ένα ισχυρό πλαίσιο προστασίας των υδάτων, το οποίο εστιάζει στη μείωση της ρύπανσης στην πηγή, θα επιφέρει οφέλη για τα οικοσυστήματα, τους χρήστες των υδάτων για σκοπούς αναψυχής και τη βιομηχανία και θα εξασφαλίσει καθαρό και οικονομικά προσιτό πόσιμο νερό.

1.3. Παρότι η πρωτοβουλία επιφέρει κόστος, για παράδειγμα για την επεξεργασία λυμάτων, η ΕΟΚΕ τονίζει ότι τα οφέλη που σχετίζονται με τα μη μολυσμένα ύδατα είναι σημαντικότερα, για παράδειγμα μέσω της αποφυγής της έκθεσης σε επικίνδυνες χημικές ουσίες και της μικρότερης ανάγκης για επεξεργασία για την επίτευξη των προτύπων πόσιμου ύδατος. Η αλλαγή των μοντέλων χρήσης των βλαβερών ουσιών, με στόχο τη μείωση της παρουσίας τους στα ύδατα, μπορεί επίσης να επιφέρει παράλληλα οφέλη, όπως μειωμένη έκθεση σε βλαβερά φυτοφάρμακα για τους εργαζομένους στον αγροδιατροφικό τομέα.

1.4. Θα πρέπει να καταβληθεί μεγαλύτερη προσπάθεια στον τομέα της υγείας και της ασφάλειας στον χώρο εργασίας. Η ΕΟΚΕ ζητεί τη χάραξη ειδικών κατευθυντήριων γραμμών για τις βιομηχανίες που χρησιμοποιούν νερό που εμπεριέχει διάφορες ουσίες κατά τη διαδικασία παραγωγής.

1.5. Η ΕΟΚΕ συνιστά στα κράτη μέλη να καταβάλουν περισσότερες προσπάθειες για τη συλλογή, την οργάνωση και την ερμηνεία των δεδομένων για τα ύδατα και να θέσουν τις ανάγκες για περιβαλλοντικά δεδομένα στην κορυφή των προτεραιοτήτων τους. Είναι σημαντικό να μειωθούν οι καθυστερήσεις στη συλλογή δεδομένων και να διασφαλιστούν συγκεκριμένοι δείκτες σε όλα τα κράτη μέλη.

1.6. Σύμφωνα με την οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα ([1]), η χημική κατάσταση άνω του 60 % των υδάτων στην ΕΕ εξακολουθεί να μην είναι καλή. Η διαπίστωση αυτή, ωστόσο, δεν παρέχει ολοκληρωμένη εικόνα του ζητήματος, δεδομένου ότι στην τρέχουσα αξιολόγηση δεν λαμβάνονται υπόψη οι επιπτώσεις των χημικών μειγμάτων που μπορούν να προκύψουν ακόμη και όταν υπάρχουν ρύποι σε «ασφαλή» επίπεδα. Θα πρέπει να γίνουν περισσότερα για την αξιολόγηση και την εποπτεία των επιπτώσεων των συνδυασμένων ουσιών στο περιβάλλον και την ανθρώπινη υγεία.

1.7. Τα απαγορευμένα φυτοφάρμακα εξακολουθούν να υπάρχουν στα ύδατα στην ΕΕ. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι τα μέτρα εποπτείας, συμπεριλαμβανομένου του τερματισμού της παράνομης χρήσης και των παρεκκλίσεων, πρέπει να παραμείνουν σε ισχύ στα κράτη μέλη, όπου εντοπίζονται υπερβολικές ποσότητες απαγορευμένων φυτοφαρμάκων, ακόμη και όταν οι ουσίες αυτές έχουν διαγραφεί από τον κατάλογο των ουσιών προτεραιότητας σε επίπεδο ΕΕ.

1.8. Το νερό είναι ζωτικής σημασίας αλλά αποτελεί ταυτόχρονα έναν ολοένα και πιο σπάνιο πόρο. Τα δύο τρίτα των Ευρωπαίων πολιτών θεωρούν ότι η ποιότητα και/ή η ποσότητα του νερού στη χώρα τους αποτελεί πρόβλημα ([2]). Για την επιτυχή υλοποίηση του ΣΒΑ 6 «Διασφάλιση της πρόσβασης σε ύδρευση και αποχέτευση για όλους», καθώς και για την αποφυγή μελλοντικών κρίσεων, οι ανησυχίες αυτές πρέπει να διασκεδαστούν με τη δέουσα ταχύτητα. Η διευκόλυνση της πρόσβασης σε επαρκείς πόρους, εξοπλισμό και προσωπικό θα πρέπει να αποτελεί προτεραιότητα για τα κράτη μέλη, παράλληλα με την παγίωση των οργάνων ελέγχου και την αύξηση του αριθμού των επιθεωρητών.

1.9. Η ΕΟΚΕ καλεί επίσης τα θεσμικά όργανα της ΕΕ να αρχίσουν να αντιμετωπίζουν το νερό ως προτεραιότητα και να αναπτύξουν μια «Γαλάζια συμφωνία της ΕΕ». Πρέπει να καταβληθεί δραστική προσπάθεια για την πρόβλεψη των αναγκών, για τη διατήρηση των υδάτινων πόρων και την κατάλληλη διαχείριση των σχετιζόμενων με το νερό ζητημάτων βάσει ενός ολοκληρωμένου και συντονισμένου χάρτη πορείας, με φιλόδοξους στόχους και δράσεις που θα συνδέονται με συμφωνημένα ορόσημα. Η ΕΟΚΕ θα υποβάλει συγκεκριμένες προτάσεις για μια Γαλάζια συμφωνία της ΕΕ κατά τη διάρκεια του 2023.

2. **Ιστορικό**

2.1. Η αναθεώρηση των καταλόγων ρύπων επιφανειακών και υπόγειων υδάτων, η οποία παρουσιάστηκε στην πρόταση οδηγίας της Επιτροπής για την τροποποίηση της οδηγίας-πλαίσιο για τα ύδατα (WFD), της οδηγίας για τα πρότυπα ποιότητας περιβάλλοντος (EQSD) και της οδηγίας για τα υπόγεια ύδατα (GWD), έχει στόχο να αντιμετωπίσει δύο βασικά προβλήματα:

— Οι κατάλογοι ουσιών προτεραιότητας είναι ελλιπείς και μη επικαιροποιημένοι και δεν προσφέρουν επαρκή προστασία των οικοσυστημάτων και της υγείας του ανθρώπου από τους κινδύνους που θέτει η ρύπανση των υδάτων.

— Το μεγάλο εύρος ρύπων και προτύπων ποιότητας που καθορίζονται σε εθνικό επίπεδο είναι υπερβολικά μεγάλη. Η υποβολή στοιχείων είναι επαχθής, επειδή δεν είναι προσαρμοσμένη στη σύγχρονη τεχνολογία. Η διαδικασία για την αναθεώρηση των καταλόγων ουσιών προτεραιότητας είναι υπερβολικά χρονοβόρα.

2.2. Για τα επιφανειακά ύδατα, η αναθεώρηση προτείνει την προσθήκη 24 μεμονωμένων ουσιών (φυτοφαρμάκων, φαρμακευτικών προϊόντων και βιομηχανικών χημικών ουσιών) και μιας ομάδας 24 υπερφθοριωμένων και πολυφθοριωμένων αλκυλιωμένων ουσιών (PFAS) στον κατάλογο ουσιών προτεραιότητας για τα επιφανειακά ύδατα, την τροποποίηση του προτύπου ποιότητας περιβάλλοντος για 16 ουσίες που απαριθμούνται ήδη, καθώς και την αφαίρεση τεσσάρων ουσιών που θεωρούνται ότι δεν συνιστούν πλέον απειλή σε επίπεδο ΕΕ. Επιπλέον, θεσπίζεται μια κατώτατη τιμή για φυτοφάρμακα σύμφωνα με τις διατάξεις για τα υπόγεια ύδατα.

2.3. Για τα υπόγεια ύδατα, προτείνεται να προστεθεί μια ομάδα 24 PFAS, δύο αντιβιοτικά και μια σειρά μεταβολιτών φυτοφαρμάκων στο παράρτημα I της οδηγίας για τα υπόγεια ύδατα με καθορισμό κατώτατων τιμών για ολόκληρη την ΕΕ. Επιπλέον, θεσπίζεται μια κατώτατη τιμή για τα φαρμακευτικά προϊόντα. Ένα φαρμακευτικό προϊόν προστίθεται στο παράρτημα II της οδηγίας για τα υπόγεια ύδατα, γεγονός που σημαίνει ότι τα κράτη μέλη πρέπει να εξετάσουν το ενδεχόμενο να ορίσουν ένα εθνικό κατώτατο όριο.

2.4. Η Επιτροπή θα αναπτύξει μια μεθοδολογία για την παρακολούθηση των μικροπλαστικών και των γονιδίων μικροβιακής αντοχής με στόχο να καταχωριστούν στο μέλλον ως ρύποι.

2.5. Προκειμένου να βελτιωθεί η παρακολούθηση των υπόγειων ρύπων, η διαδικασία του «καταλόγου επιτήρησης» έχει καταστεί υποχρεωτική για την παρακολούθηση των υπόγειων υδάτων.

2.6. Τα πρότυπα για τους ρύπους που ελέγχονται σε επίπεδο λεκάνης απορροής ποταμού έχουν εναρμονιστεί και θα συμπεριληφθούν στην αξιολόγηση της χημικής κατάστασης.

([1]) Έκθεση αριθ. 7/2018 του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος, European waters — assessment of status and pressures [Αξιολόγηση της κατάστασης των υδάτων το 2018 στην ΕΕ και των πιέσεων που ασκούνται].

([2]) EWA — European Water Association, Water Manifesto [Μανιφέστο για το νερό].

2.7. Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να παρακολουθούν τις οιστρογόνες ουσίες με τη χρήση μεθόδων που βασίζονται στις επιπτώσεις για περίοδο δύο ετών παράλληλα με τη συμβατική χημική παρακολούθηση τριών οιστρογόνων ουσιών. Ο ορισμός του προτύπου περιβαλλοντικής ποιότητας στην οδηγία για τα υπόγεια ύδατα τροποποιείται ώστε να περιλαμβάνει τιμές ενεργοποίησης που βασίζονται στις επιπτώσεις, οι οποίες χρησιμοποιούνται για την παρακολούθηση βάσει επιπτώσεων.

3. **Γενικές παρατηρήσεις**

3.1. Περισσότερα από 20 χρόνια μετά την έγκριση της οδηγίας-πλαίσιο για τα ύδατα, η ρύπανση των υδάτων εξακολουθεί να συνιστά ένα ευρέως διαδεδομένο ζήτημα στην Ευρώπη, με αρνητικές επιπτώσεις στους υδρόβιους οργανισμούς, στη χρήση των υδάτων για λόγους αναψυχής και στην παροχή πόσιμου ύδατος. Συνιστά επίσης πρόβλημα για τη γεωργία και τη βιομηχανία. Τα δύο τρίτα των επιφανειακών υδατικών συστημάτων και το ένα τέταρτο των υπόγειων υδατικών συστημάτων στην Ευρώπη εξακολουθούν να μην έχουν καλή χημική κατάσταση ([3]), ωστόσο αυτό αξιολογείται μόνο με βάση ένα μικρό υποσύνολο ρύπων και δεν αντικατοπτρίζει την πλήρη έκταση της ρύπανσης των υδάτων.

3.2. Η ρύπανση των υδάτων επιφέρει μεγάλο κόστος για την κοινωνία, το οποίο εκτιμάται στα 22 δισεκατ. ευρώ ετησίως, λαμβανομένης υπόψη μόνο της ρύπανσης από θρεπτικά συστατικά ([4]). Ακόμα και εάν η αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» κατοχυρώνεται στις συνθήκες της ΕΕ, εξακολουθεί να μην εφαρμόζεται σωστά, κάτι που σημαίνει ότι το κόστος της ρύπανσης βαραίνει σε μεγάλο βαθμό τους φορολογούμενους ([5]). Η έκθεση των ανθρώπων και του περιβάλλοντος σε βλαβερές ουσίες επιφέρει υψηλό κόστος και η αποκατάσταση και επεξεργασία των μολυσμένων υδάτων είναι δαπανηρή. Ως εκ τούτου, όλες οι προσπάθειες πρέπει να προσανατολίζονται προς την πρόληψη της ρύπανσης στην πηγή.

3.3. Η απειλή των επιπτώσεων του συνδυασμού χημικών παραγόντων στους υδρόβιους οργανισμούς και την ανθρώπινη υγεία είναι ένα πλήρως αναγνωρισμένο ζήτημα, ενώ οι ελλείψεις του υφιστάμενου πλαισίου παρακολούθησης και υποβολής αναφορών ήταν ένα από τα βασικά σημεία που έπρεπε να επιλύσει η υπό εξέλιξη αναθεώρηση. Θα πρέπει να ληφθούν υπόψη τα ευρήματα και οι συστάσεις από την επιστημονική κοινότητα, π.χ. στο πλαίσιο των σχεδίων «SOLUTIONS» και «NORMAN» της ΕΕ.

3.4. Η αναθεώρηση των καταλόγων ρύπων επιφανειακών και υπόγειων υδάτων θα πρέπει να πραγματοποιείται κάθε τέσσερα και έξι χρόνια αντίστοιχα. Η τρέχουσα αναθεώρηση έχει καθυστερήσει, δεδομένου ότι οι τελευταίες αναθεωρήσεις πραγματοποιήθηκαν το 2013 και το 2014 για τους ρύπους των επιφανειακών και των υπόγειων υδάτων αντίστοιχα. Αυτό σημαίνει ότι οι νέες ουσίες προτεραιότητας θα αποτελέσουν μόνο ένα μέρος της αξιολόγησης της χημικής κατάστασης των σχεδίων διαχείρισης λεκανών απορροής ποταμών του 4ου κύκλου, με προτεινόμενη ημερομηνία συμμόρφωσης το 2033. Δεδομένης της δυσχερούς κατάστασης της ποιότητας των ευρωπαϊκών υδάτων, καθώς και του γεγονότος ότι οι προτεινόμενες ουσίες έχουν ήδη αποδειχθεί ότι προκαλούν ανησυχία για τα ύδατα σε ολόκληρη την ΕΕ, η ΕΟΚΕ συνιστά θερμά να ληφθούν αμέσως μέτρα για τη μείωση της συγκέντρωσης αυτών και άλλων ρύπων σε όλα τα ύδατα της ΕΕ. Η ΕΕ πρέπει να ανταποκριθεί ταχύτερα με βάση την επιστημονική γνώση που αφορά τη ρύπανση των υδάτων και να μετουσιώσει αυτή τη γνώση σε νομικές ενέργειες και λύσεις. Η πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα είναι επίσης απαραίτητη. Τα κράτη μέλη και η ΕΕ θα πρέπει να εξασφαλίσουν αποτελεσματικότερες και ταχύτερες δικαστικές και διοικητικές διαδικασίες ([6]).

3.5. Η ΕΟΚΕ στηρίζει την προσθήκη νέων ρύπων στον κατάλογο ουσιών προτεραιότητας για επιφανειακά και υπόγεια ύδατα. Οι κατάλογοι δεν απαιτούν μόνο από τα κράτη μέλη να μειώσουν την απελευθέρωση αυτών των ουσιών στο περιβάλλον, αλλά ενεργοποιούν επίσης μέτρα που προβλέπονται από άλλες οδηγίες ([7]). Ωστόσο, εάν οι κατάλογοι δεν είναι επικαιροποιημένοι ή είναι υπερβολικά περιορισμένοι, η δράση για το περιβάλλον μπορεί να είναι επίσης περιορισμένη. Ομοίως, οι ρύποι έχουν προστεθεί σε μεγάλο βαθμό ως μεμονωμένες ουσίες, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι επιπτώσεις συνδυασμού χημικών παραγόντων.

3.6. Η ΕΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι έχουν προστεθεί PFAS ως ομάδα 24 ουσιών με καθορισμό κατώτατης τιμής για την ομάδα, ενώ επίσης επικροτεί τη θέσπιση κατώτατης τιμής για τα φυτοφάρμακα στα επιφανειακά ύδατα και κατώτατης τιμής για τα φαρμακευτικά προϊόντα στα υπόγεια ύδατα. Παρότι ορισμένες από αυτές τις κατώτατες τιμές ενδέχεται να είναι τόσο υψηλές ώστε να μην προσφέρουν προστασία, αυτό συνάδει με τη φιλοδοξία της στρατηγικής για τη βιωσιμότητα των χημικών προϊόντων για κανονιστικό έλεγχο των ουσιών ως ομάδας. Ωστόσο, τέτοιου είδους κατώτατες τιμές θα πρέπει επίσης να αναπτυχθούν για άλλες ομάδες ουσιών, όπως δισφαινόλες, πυρεθροειδή και νεονικοτινοειδή.

([3]) Έκθεση αριθ. 9/2021 του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος, Drivers of and pressures arising from selected key water management challenges: A European overview [Παράγοντες που επηρεάζουν και πιέσεις που ασκούνται λόγω επιλεγμένων βασικών ζητημάτων της διαχείρισης υδάτων: ευρωπαϊκή επισκόπηση].

([4]) Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Green taxation and other economic instruments — Internalising environmental costs to make the polluter pay [Πράσινη φορολογία και άλλα οικονομικά μέσα — Εσωτερίκευση του περιβαλλοντικού κόστους ώστε ο ρυπαίνων να πληρώνει].

([5]) Ειδική έκθεση 12/2021 του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου με τίτλο «Η αρχή “ο ρυπαίνων πληρώνει”: Ασυνεπής η εφαρμογή της στις πολιτικές και τις δράσεις της ΕΕ για το περιβάλλον».

([6]) Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Εφαρμογή της σύμβασης του Århus — Πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα» (ΕΕ C 123 της 9.4.2021, σ. 66).

([7]) Για παράδειγμα, οι άδειες βάσει του κανονισμού για τα φυτοπροστατευτικά προϊόντα (PPPR) πρέπει να αναθεωρούνται, εάν κινδυνεύει η χημική κατάσταση της οδηγίας-πλαισίου για τα ύδατα.

3.7. Παρόλο που τα φυτοφάρμακα απαγορεύονται, μπορούν να συνεχίσουν να υπάρχουν στο περιβάλλον, είτε μέσω νόμιμων εξαιρέσεων, παράνομης χρήσης είτε επειδή η ουσία είναι δύσκολα αποικοδομήσιμη, και να συνιστούν απειλή για τους υδρόβιους οργανισμούς και την ανθρώπινη υγεία. Η συντριπτική πλειονότητα των φυτοφαρμάκων που ανιχνεύονται στα ύδατα σε ορισμένα κράτη μέλη δεν έχει εγκριθεί (μεταξύ άλλων το DDT ή διχλωροδιφαινυλοτριχλωροαιθάνιο, το λινδάνιο, η ατραζίνη και η ενδοσουλφάνη) ([8]). Είναι ζητούμενο ζωτικής σημασίας να συνεχιστούν η εποπτεία και οι προσπάθειες για τον περιορισμό της παρουσίας τους.

3.8. Προτείνεται επίσης να διαγραφεί το άρθρο 16 της οδηγίας-πλαισίου για τα ύδατα επειδή έχει καταστεί παρωχημένο. Ωστόσο, αυτό είναι μόνο εν μέρει σωστό, επειδή η διαγραφή θα είχε ως αποτέλεσμα την κατάργηση της 20ετούς προθεσμίας για τη σταδιακή κατάργηση των επικίνδυνων ουσιών προτεραιότητας. Η υποχρέωση για τη σταδιακή κατάργηση —ένας από τους βασικούς στόχους της οδηγίας-πλαίσιο για τα ύδατα— είναι εκτελεστή μόνο εάν συνδέεται με σαφή προθεσμία. Ήδη στο πλαίσιο της υφιστάμενης οδηγίας-πλαισίου για τα ύδατα, η υποχρέωση για τη σταδιακή κατάργηση δεν λαμβάνεται γενικά υπόψη. Όσο λιγότερο συγκεκριμένη γίνεται, τόσο περισσότερες αρχές θα προσπαθήσουν να την αγνοήσουν. Αυτό θα προκαλούσε σοβαρή αποδυνάμωση.

3.9. Με την αναφορά της προσέγγισης «μία ουσία, μία αξιολόγηση» στο πλαίσιο της στρατηγικής για τη βιωσιμότητα των χημικών προϊόντων, η πρόταση αποδίδει κεντρικό ρόλο στον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Χημικών Προϊόντων (ECHA) για την ανάληψη ενός αριθμού ευθυνών από τη ΓΔ ENVI και το Κοινό Κέντρο Ερευνών (JRC) σχετικά με τον καθορισμό ρύπων υδάτων και των σχετικών προτύπων ποιότητας. Δεδομένου ότι ο ECHA ασχολείται πρωτίστως με χημικά προϊόντα που ρυθμίζονται από τον κανονισμό REACH (καταχώριση, αξιολόγηση, αδειοδότηση και περιορισμός των χημικών προϊόντων), ο οποίος δεν περιλαμβάνει φυτοφάρμακα και φαρμακευτικά προϊόντα, η ΕΟΚΕ εισηγείται στον ECHA να ενισχύσει την (νομική και τεχνική) ικανότητά του όσον αφορά τα φάρμακα και τα φυτοφάρμακα, ούτως ώστε να μπορεί να εκτελεί τα νέα του καθήκοντα. Η ΕΟΚΕ συνιστά επίσης στον ECHA να συνεργαστεί, εν προκειμένω, με ειδικευμένους συνεργάτες, μεταξύ άλλων και σε περιφερειακό επίπεδο (για παράδειγμα με πανεπιστήμια και τα εργαστήριά τους).

3.10. Θα πρέπει να καταβληθεί μεγαλύτερη προσπάθεια στον τομέα της υγείας και της ασφάλειας στον χώρο εργασίας, για παράδειγμα στον αγροδιατροφικό τομέα. Επ' αυτού, η ΕΟΚΕ ζητεί τη χάραξη ειδικών κατευθυντήριων γραμμών για τις βιομηχανίες που χρησιμοποιούν νερό που εμπεριέχει διάφορες ουσίες κατά τη διαδικασία παραγωγής.

4. **Ειδικές παρατηρήσεις**

4.1. Η ΕΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι τα δεδομένα παρακολούθησης και το καθεστώς που απορρέει θα πρέπει να διατίθενται στον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος και στο ευρύ κοινό τουλάχιστον μία φορά ετησίως, και όχι κάθε έξι χρόνια, όπως γινόταν προηγουμένως. Αυτό θα παράσχει μια πιο επικαιροποιημένη εικόνα της κατάστασης των υδάτων της Ευρώπης, καθώς και της προόδου προς την επίτευξη του στόχου της οδηγίας-πλαίσιο για τα ύδατα.

4.2. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη διάταξη για τη χρήση μεθόδων που βασίζονται στις επιπτώσεις για την παρακολούθηση των οιστρογόνων ουσιών. Με τον τρόπο αυτό θα καλύπτονται οι επιπτώσεις όλων των οιστρογόνων ουσιών με παρόμοιες επιπτώσεις, και όχι μόνο των τριών οιστρογόνων ουσιών που παρακολουθούνται με συμβατικές χημικές τεχνικές. Παρότι η συμπερίληψη τιμών ενεργοποίησης στον ορισμό των περιβαλλοντικών προτύπων ποιότητας παρέχει τη δυνατότητα να εισαχθεί στη μελλοντική αξιολόγηση της χημικής κατάστασης η παρακολούθηση των επιπτώσεων συνδυασμών παραγόντων με βάση τις επιπτώσεις, η Επιτροπή θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να προτείνει κατ' εξουσιοδότηση πράξεις προκειμένου να απαιτήσει την περαιτέρω χρήση της παρακολούθησης βάσει επιπτώσεων.

4.3. Τα πρότυπα ποιότητας για τη γλυφοσάτη καθορίστηκαν πριν από την έκδοση της τελικής γνωμοδότησης της Επιστημονικής Επιτροπής για την Υγεία, το Περιβάλλον και τους Αναδυόμενους Κινδύνους (SCHEER), χωρίς ένδειξη ότι θα αναθεωρηθούν μετά την τελική επιστημονική γνωμοδότηση, που σημαίνει ότι η θέση της κοινωνίας των πολιτών στις διαβουλεύσεις της SCHEER δεν λαμβάνεται υπόψη. Η SCHEER θα πρέπει επίσης να λάβει υπόψη της τις απόψεις της κοινωνίας των πολιτών ([9]) σχετικά με την εν λόγω γνωμοδότηση. Ακόμη υπάρχει χρόνος να γίνει αυτό, καθότι η διαδικασία αναθεώρησης των περιβαλλοντικών προτύπων ποιότητας για τη γλυφοσάτη βρίσκεται ακόμη σε εξέλιξη, όπως προβλέπεται στην οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα. Αυτό θα πρέπει να αποτελέσει τη βάση της πρότασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τον καθορισμό οριακών τιμών στα επιφανειακά ύδατα.

4.4. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι κανένα μεμονωμένο περιβαλλοντικό πρότυπο ποιότητας για τα φυτοφάρμακα δεν θα πρέπει να είναι υψηλότερο από την προτεινόμενη παράμετρο για το «σύνολο των φυτοφαρμάκων» (0,5 μg/L) ([10]). Ως εκ τούτου, το προτεινόμενο περιβαλλοντικό πρότυπο ποιότητας για τα εσωτερικά επιφανειακά ύδατα που δεν χρησιμοποιούνται για την άντληση πόσιμου νερού (86,7 μg/L) δεν θα πρέπει να χρησιμοποιείται. Αντ' αυτού, με βάση μια προληπτική προσέγγιση, η ΕΟΚΕ συνιστά το προτεινόμενο περιβαλλοντικό πρότυπο ποιότητας για τα επιφανειακά ύδατα που χρησιμοποιούνται για την άντληση πόσιμου νερού (0,1 μg/L) να αφορά όλα τα εσωτερικά επιφανειακά ύδατα. Κατά συνέπεια, το περιβαλλοντικό πρότυπο ποιότητας για τα «άλλα επιφανειακά ύδατα» θα πρέπει να τροποποιηθεί σε 0,01 μg/L, σύμφωνα με την πρακτική που θέλει τη χρήση κατώτερων ορίων κλίμακας για τα «άλλα επιφανειακά ύδατα» σε σύγκριση με τα «εσωτερικά επιφανειακά ύδατα».

([8]) Ευρωπαϊκό δίκτυο δράσης κατά των φυτοφαρμάκων και Ecologistas en Acción, Ríos hormonados: Contamination of Spanish Rivers with Pesticides [Ríos hormonados: η ρύπανση των ποταμών της Ισπανίας με φυτοφάρμακα].

([9]) Joint NGO analysis of the Commission's proposal for a revised list of priority substances for surface and groundwater [Κοινή ανάλυση της κοινωνίας των πολιτών σχετικά με την πρόταση της Επιτροπής για αναθεωρημένο κατάλογο ουσιών προτεραιότητας για τα επιφανειακά και τα υπόγεια ύδατα].

([10]) COM(2022) 540, παράρτημα I.

4.5. Το μεμονωμένο κατώτατο όριο για τα φυτοφάρμακα στα υπόγεια ύδατα βασίζεται στις δυνατότητες των τεχνικών ανάλυσης που υφίσταντο τη δεκαετία του 1990 ([11]). Από τότε έχει σημειωθεί τεχνική πρόοδος και είναι πλέον δυνατός ο εντοπισμός μικρότερων συγκεντρώσεων. Στα επιφανειακά ύδατα, έχουν ήδη καθοριστεί χαμηλότερες κατώτατες τιμές για αρκετά φυτοφάρμακα. Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη θλίψη της για το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν έχει αναθεωρήσει τη μεμονωμένη κατώτατη τιμή για τα φυτοφάρμακα στην αναθεώρηση των ρύπων επιφανειακών και υπόγειων υδάτων. Στα υπόγεια ύδατα εφαρμόζεται αυθαίρετο κατώτατο όριο 0,1 μg/L στα φυτοπροστατευτικά προϊόντα που στηρίζεται σε τεχνικές ανάλυσης. Ωστόσο, υπάρχουν πλέον βελτιωμένες τεχνικές που παρέχουν επιστημονικές πληροφορίες για τον καθορισμό κατώτατων ορίων με βάση τον πραγματικό κίνδυνο που ενέχουν οι διάφορες ουσίες.

4.6. Υπάρχει μόνιμη έλλειψη δεικτών για την παρακολούθηση της υγείας των συστημάτων υπόγειων υδάτων, όπως η θερμοκρασία, παρά το γεγονός ότι η επιστήμη ήδη παρέχει άρτιες βάσεις για τον καθορισμό των σχετικών κριτηρίων. Η ΕΟΚΕ διερωτάται γιατί η Επιτροπή δεν έχει συμπεριλάβει τα εν λόγω σχετικά κριτήρια στην πρότασή της. Τα εν λόγω κριτήρια θα πρέπει να προστεθούν στο παράρτημα Ι της οδηγίας για τα υπόγεια ύδατα σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 20 και το άρθρο 4 παράγραφος 5 της οδηγίας για τα υπόγεια ύδατα και να συμμορφώνονται με τα αιτήματα που σχετίζονται με τα υπόγεια ύδατα στο ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την εφαρμογή της νομοθεσίας για τα ύδατα (17.12.2020).

Βρυξέλλες, 22 Φεβρουαρίου 2023.

Η Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Christa SCHWENG

([11]) Βλέπε τις παρατηρήσεις του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Φαρμάκων (EMA) στη μελέτη Guideline on assessing the environmental and human health risks of veterinary medicinal products in groundwater [Κατευθυντήριες γραμμές για την αξιολόγηση των κινδύνων για το περιβάλλον και την ανθρώπινη υγεία από τα κτηνιατρικά προϊόντα στα υπόγεια ύδατα] και του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος στην έκθεση ETC/ICM Report 1/2020: Pesticides in European rivers, lakes and groundwater — Data assessment [Έκθεση αριθ. 1/2020 του ETC/ICM: Φυτοφάρμακα στα ποτάμια, τις λίμνες και τα υπόγεια ύδατα της Ευρώπης — Αξιολόγηση δεδομένων].